

PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMO (ketvirtoji kolegija)
SPRENDIMAS 2005 m. liepos 13 d.*

Byloje T-260/97

Camar Srl, įsteigta Florencijoje (Italija), atstovaujama advokatų W. Viscardini Donà, M. Paolin ir S. Donà, nurodžiusi adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

ieškovė,

prieš

Europos Sąjungos Tarybą, atstovaujamą J. P. Hix ir A. Tanca, vėliau — J. P. Hix ir F. Ruggeri Laderchi, nurodžiusią adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

ir

* Processo kalba: italų.

Europos Bendrijų Komisiją, atstovaujamą H. Van Vliet, vėliau – C. Van der Hauwaert ir L. Visaggio, padedamų advokato A. Dal Ferro, nurodžiusią adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

atsakoves,

palaikomas

Prancūzijos Respublikos, atstovaujamos K. Rispal-Bellanger ir C. Vasak, nurodžiusios adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

įstojusios į bylą šalies,

dėl žalos, kurią Komisija buvo įpareigota atlyginti ieškovei 2004 m. birželio 8 d. Pirmosios instancijos teismo tarpiniu sprendimu *Camar ir Tico prieš Komisiją ir Tarybą* (T-79/96, T-260/97 ir T-117/98, Rink. p. II-2193) panaikinus 1997 m. liepos 17 d. Komisijos sprendimą atmesti pagal 1993 m. vasario 13 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 404/93 dėl bendro bananų rinkos organizavimo (OL L 47, 1993, p. 1) 30 straipsnį ieškovės pateiktą prašymą imtis laikino pobūdžio priemonių, dydžio nustatymo,

EUROPOS BENDRIJŲ PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMAS
(ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas H. Legal, teisėjai P. Mengozzi ir I. Wiszniewska-Białocka,

posėdžio sekretorius J. Palacio González, vyriausiasis administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2005 m. vasario 24 d. posėdžiui,

priima šį

Sprendimą

Teisinis pagrindas

- ¹ 1993 m. vasario 13 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 404/93 dėl bendro bananų rinkos organizavimo (OL L 47, 1993, p. 1) skirtingas nacionalines tvarkas pakeitė bendra prekybos su trečiosiomis šalimis tvarka. Šios bylos faktinėmis aplinkybėmis galiojusi šio reglamento redakcija numatė metinės tarifinės kvotos atidarymą trečiųjų šalių bei Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno (toliau – AKR) valstybių

kilmės bananų importui. Jo 15 straipsnis, 1994 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 3290/94 dėl žemės ūkio sektoriuje būtinų pritaikomųjų pataisų ir pereinamojo laikotarpio priemonių, kad būtų įgyvendintos daugiašalių derybų dėl prekybos Urugvajaus raunde sudarytos sutartys (OL L 349, 1994, p. 105) pakeistas 15a straipsniu, nustatė skirtumą tarp „tradicinių AKR“ ir „netradicinių AKR“ bananų pagal tai, ar jie atitiko, ar ne Reglamento Nr. 404/93 priede nustatytus kiekius, įprastai AKR valstybių eksportuojamus į Bendriją.

2 Pagal Reglamento Nr. 404/93 17 straipsnio pirmąją pastraipą bananų importas į Bendriją yra leistinas tik pateikus importo licenciją.

3 Reglamento Nr. 404/93, iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 3290/94, 18 straipsnio 1 dalis numatė, kad trečiųjų šalių, kitų nei AKR valstybės, bananų (toliau – trečiųjų šalių bananai) ir netradicinių AKR bananų importui nustatoma 2,1 milijono tonų (grynojo svorio) tarifinė kvota 1994 metams ir 2,2 milijonų tonų (grynojo svorio) tarifinė kvota toliau einantiems metams. Neviršijant tarifinės kvotos ribų iš trečiųjų šalių importuojami bananai apmokestinami 75 ekiu už toną, o netradicinių AKR bananų importas – nuliniu muitu. Be to, 18 straipsnio 2 dalis numatė, kad netradiciniams AKR arba trečiųjų šalių bananams, importuojamiems netaikant tarifinės kvotos, taikomas muito mokestis, apskaičiuotas bendrojo muitų tarifų pagrindu.

4 Reglamento Nr. 404/93 19 straipsnio 1 dalis taip atidarytą tarifinę kvotą paskirstė 66,5 % suteikdama jos tai kategorijai ūkio subjektų, kurie prekiavo trečiųjų šalių ir (arba) netradiciniais AKR bananais (A kategorija), 30 % – tai kategorijai ūkio subjektų, kurie prekiavo Bendrijos ir (arba) tradiciniais AKR bananais (B kategorija) ir 3,5 % – tai kategorijai Bendrijoje įsisteigusių ūkio subjektų, kurie nuo 1992 m.

pradėjo prekiauti kitais nei Bendrijos ir (arba) tradiciniais AKR bananais (C kategorija).

- 5 Pagal Reglamento Nr. 404/93 19 straipsnio 2 dalies antrąją pastraipą 1993 metų antrajai pusei kiekvienam ūkio subjektui importo licencijos buvo išduodamos remiantis puse 1989–1991 metais realizuoto metinio vidutinio kiekio.

- 6 Reglamento Nr. 404/93 30 straipsnis numatė:

„Jeigu po 1993 m. liepos mėnesio reikės konkrečių priemonių palengvinti perėjimą nuo anksčiau galiojusių priemonių prie šiame reglamente nustatytų priemonių, ypač sunkumams dėl jautraus pobūdžio įveikti, Komisija, veikdama 27 straipsnyje numatyta tvarka, savo nuožiūra imasi bet kokių laikino pobūdžio priemonių.“

- 7 Reglamento Nr. 404/93 27 straipsnis nustatė „Vadybos komiteto“ procedūrą. Šio reglamento 20 straipsnis įgaliojo Komisiją priimti detalias prekybos su trečiosiomis šalimis taisykles.

- 8 Šios bylos faktinių aplinkybių metu prekybos su trečiosiomis šalimis taisyklės buvo numatytos 1993 m. birželio 10 d. Komisijos reglamente (EEB) Nr. 1442/93, nustatančiame išsamias bananų importavimo į Bendriją priemonių taikymo taisykles (OL L 142, 1993, p. 6). Pagal šio reglamento 4 ir 5 straipsnius tarifinė kvota tarp

A kategorijos ūkio subjektų (66,5 %) buvo paskirstoma remiantis trečiųjų šalių ir netradicinių AKR bananų kiekiais, realizuotais per trejus metus, ankstesnius už tuos, kuriems buvo atidaryta kvota. Kvota tarp B kategorijos ūkio subjektų (30 %) buvo paskirstyta remiantis Bendrijos arba tradicinių AKR bananų kiekiais, realizuotais per referencinį laikotarpį, nustatytą tokiu pačiu būdu kaip ir A kategorijai.

9 Pagal Reglamento Nr. 404/93 19 straipsnio 2 dalies antrąją pastraipą bei Reglamento Nr. 1442/93 4 ir 5 straipsnius referencinis laikotarpis kasmet buvo keičiamas vieneriais metais. Todėl 1993 m. vykdytino importo referencinis laikotarpis buvo 1989, 1990 ir 1991 metai; 1997 m. vykdytino importo referencinis laikotarpis — 1993, 1994 ir 1995 metai; ir 1998 m. — 1994, 1995 ir 1996 metai.

10 Be to, pagal Reglamento Nr. 1442/93 13 straipsnį A ir B kategorijų ūkio subjektai jiems išduotų importo licencijų galiojimo laikotarpiu galėjo perduoti iš šių licencijų atsirandančias teises A, B arba C kategorijos ūkio subjektams.

11 Reglamentu Nr. 404/93 ir Reglamentu Nr. 1442/93 nustatyta tvarka toliau vadinama „1993 m. tvarka“.

12 1998 m. liepos 20 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1637/98, iš dalies keičiantis Reglamentą Nr. 404/93 (OL L 210, 1998, p. 28), įsigaliojęs nuo 1999 m. sausio 1 d., panaikino 15a straipsnį ir pakeitė Reglamento Nr. 404/93 16–20 straipsnius.

- 13 Reglamento Nr. 404/93, iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 1637/98, 18 straipsnis, be Pasaulio Prekybos Organizacijos užtikrintos 2 200 000 tonų tarifinės kvotos (1 dalis), atidarė papildomą trečiųjų šalių ir netradicinių AKR bananų importo tarifinę kvotą (2 dalis).
- 14 Reglamento Nr. 404/93, iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 1637/98, 19 straipsnio 1 dalies pirmoji pastraipa numatė, kad nuo šiol „tarifinės kvotos, nurodytos 18 straipsnio 1 ir 2 dalyse, ir tradicinių AKR bananų importas valdomas taikant metodus, kurie remiasi tradiciniais prekybos srautais („tradiciniai importuotojai/ nauji importuotojai“)“.
- 15 Reglamento Nr. 404/93, iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 1637/98, 20 straipsnis įpareigojo Komisiją priimti naujos importo tvarkos įgyvendinimo taisykles, į kurių taikymo sritį pagal to paties straipsnio d punktą turėjo įeiti: „bet kokios konkrečios nuostatos, palengvinančios perėjimą nuo importo režimo, kuris buvo taikomas nuo 1993 m. liepos 1 d., prie (naujo) režimo“.
- 16 Remdamasi šiuo 20 straipsniu, Komisija priėmė 1998 spalio 28 d. Reglamentą (EB) Nr. 2362/98, nustatantį išsamias Reglamento (EEB) Nr. 404/93 dėl bananų importo į Bendriją įgyvendinimo taisykles (OL L 293, 1998, p. 32), kuris nuo 1999 m. sausio 1 d. pakeitė Reglamentą Nr. 1442/93.

- 17 Reglamento Nr. 2362/98 3 straipsnio pirmoji pastraipa tradicinius ūkio subjektus apibrėžė taip:

„Šiame reglamente „tradiciniai ūkio subjektai“ yra ūkinės veiklos vykdytojai, įsisteigę Europos Bendrijoje jų referencinių kiekių nustatymo laikotarpiu ir jų registracijos pagal toliau pateiktą 5 straipsnį metu, kurie patys faktiškai importavo minimalų trečiosios šalies ir (arba) AKR šalies bananų kiekį tolesniam pardavimui Bendrijoje per nustatytą referencinį laikotarpį.“ (Pataisytas vertimas)

- 18 Reglamento Nr. 2362/98 4 straipsnio 1 dalis numatė, kad: „kiekvienas tradicinis ūkio subjektas, prisiregistravęs valstybėje narėje laikantis 5 straipsnio reikalavimų, kiekvieniems metams ir visoms I priede išvardytoms kilmės šalims (trečiosios šalys ir AKR valstybės) (gavo) vieną referencinį kiekį, pagrįstą referencinio laikotarpio metu faktiškai importuotų bananų kiekiais“ (Pataisytas vertimas). 4 straipsnio 2 dalis nurodė, kad 1999 metais pagal tarifines kvotas vykdytam ir tradicinių AKR bananų importui referencinis laikotarpis nustatomas atsižvelgiant į 1994, 1995 ir 1996 metus.

- 19 Reglamentu Nr. 1637/98 ir Reglamentu Nr. 2362/98 įtvirtintais pakeitimais nustatyta tvarka toliau vadinama „1999 m. tvarka“.

- 20 Pagal 1999 m. tvarką tradiciniams ūkio subjektams praneštų referencinių kiekių 1999 metams taikymą vienas po kito iki 2001 m. birželio 30 d. patvirtino 1999 m. spalio 27 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 2268/1999 dėl bananų pagal tarifines kvotas ir tradicinių AKR bananų importo pirmam 2000 m. ketvirčiui (OL L 277,

1999, p. 10), 2000 m. vasario 1 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 250/2000 dėl bananų pagal tarifines kvotas ir tradicinių AKR bananų importo bei nustatantis nurodomuosius kiekius antram 2000 m. ketvirčiui (OL L 26, 2000, p. 6), 2000 m. gegužės 22 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 1077/2000, nustatantis tam tikrus nurodomuosius kiekius ir individualias ribas dėl bananų importo į Bendriją licencijų išdavimo trečiam 2000 m. ketvirčiui pagal tarifines kvotas ir tradicinių AKR bananų kiekį (OL L 121, 2000, p. 4), 2000 m. liepos 25 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 1637/2000 dėl bananų importo į Bendriją kiekio nustatymo ketvirtam 2001 m. ketvirčiui pagal tarifines kvotas ir tradicinių AKR bananų kiekį (OL L 187, 2000, p. 36), 2000 m. lapkričio 28 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 2599/2000, nustatantis tam tikrus nurodomuosius kiekius ir individualias ribas dėl bananų importo į Bendriją licencijų išdavimo pirmam 2001 m. ketvirčiui pagal tarifines kvotas ir tradicinių AKR bananų kiekį (OL L 300, 2000, p. 8), ir galiausiai 2001 m. vasario 27 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 395/2001, nustatantis tam tikrus nurodomuosius kiekius ir individualias ribas dėl bananų importo į Bendriją licencijų išdavimo antram 2001 m. ketvirčiui pagal tarifines kvotas ir tradicinių AKR bananų kiekį (OL L 58, 2001, p. 11).

- ²¹ Vėliau bananų importo į Bendriją tvarka iš dalies buvo pakeista 2001 m. sausio 29 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 216/2001, iš dalies keičiančiu Reglamentą Nr. 404/93 (OL L 31, 2001, p. 2), būtent pastarojo 16–20 straipsnius, ir 2001 m. gegužės 7 d. Komisijos reglamentu Nr. 896/2001, nustatančiu Reglamento Nr. 404/93 taikymo išsamias taisykles dėl bananų importo į Bendriją tvarkos (OL L 126, 2001, p. 6), ir įsigaliojo nuo 2001 m. liepos 1 dienos. Reglamentu Nr. 216/2001 ir Reglamentu Nr. 896/2001 įtvirtintais pakeitimais nustatyta tvarka toliau vadinama „2001 m. tvarka“.

Procesas ir šalių reikalavimai

- 22 2000 m. birželio 8 d. Sprendimu *Camar ir Tico prieš Komisiją ir Tarybą* (T-79/96, T-260/97 ir T-117/98, Rink. p. II-2193, toliau – 2000 m. birželio 8 d. Sprendimas), priimtu būtent šioje byloje, Pirmosios instancijos teismas panaikino 1997 m. liepos 17 d. Komisijos sprendimą atmesti 1997 m. sausio 21 d. pagal Reglamento Nr. 404/93 30 straipsnį ieškovės pateiktą prašymą ir priteisė iš Komisijos atlyginti žalą, kurią ieškovė patyrė dėl šio sprendimo.
- 23 Be to, Pirmosios instancijos teismas nurodė Komisijai ir Tarybai padengti atitinkamai 90 % ir 10 % bylinėjimosi išlaidų byloje T-260/97, o Prancūzijos Respublikai, įstojusiai į bylą šaliai, padengti savo bylinėjimosi išlaidas.
- 24 Pagal 2000 m. birželio 8 d. Sprendimo rezoliucinės dalies 5 punktą per šešis mėnesius nuo sprendimo paskelbimo šalys turėjo Pirmosios instancijos teismui pranešti bendru sutarimu nustatytas mokėtinas sumas arba, nesant tokio susitarimo, per tą patį laikotarpį Pirmosios instancijos teismui pateikti savo reikalavimus, nurodydamos sumas.
- 25 2000 m. rugpjūčio 17 d. Komisija pateikė apeliacinį skundą dėl 2000 m. birželio 8 d. Sprendimo (byla C-312/00 P), kurį Teisingumo Teismo kanceliarija gavo 2000 m. rugpjūčio 17 dieną.
- 26 Taikydamas Procedūros reglamento 77 straipsnio b punktą, 2001 m. vasario 7 d. Pirmosios instancijos teismas nutartimi nusprendė sustabdyti bylos T-260/97 nagrinėjimą iki Teisingumo Teismo procesą užbaigiančio sprendimo byloje C-312/00 P paskelbimo.

- 27 2002 m. gruodžio 10 d. Sprendimu *Komisija prieš Camar ir Tico* (C-312/00 P, Rink. p. I-11355) Teisingumo Teismas atmetė apeliacinio skundo dalį, kuri buvo nukreipta prieš 2000 m. birželio 8 d. Sprendimo dalį, susijusią su byla T-260/97.
- 28 2003 m. sausio 9 d. Pirmosios instancijos teismo kanceliarija laišku informavo šalis apie proceso atnaujinimą byloje T-260/97 ir apie tai, kad 2000 m. birželio 8 d. Sprendimo rezoliucinės dalies 5 punkte numatytas šešių mėnesių terminas jau prasidėjo ir baigsis 2003 m. birželio 10 dieną.
- 29 Todėl ieškovė ir Komisija pradėjo tartis dėl žalos įvertinimo. Kadangi per nustatytą terminą susitarti nepavyko, 2003 m. birželio 10 d. jos pateikė savo pasiūlymus dėl žalos įvertinimo Pirmosios instancijos teismo kanceliarijai.
- 30 2003 m. liepos 18 d. ieškovė pateikė savo pastabas dėl Komisijos pasiūlymo, o vėliau, 2003 m. rugsėjo 5 d., pastaroji pateikė savo pastabas dėl ieškovės pasiūlymo bei pastabų.
- 31 Vadovaudamasis teisėjo pranešėjo panešimu, Pirmosios instancijos teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendė pradėti žodinę proceso dalį ir, taikydamas Procedūros reglamento 64 straipsnyje numatytas proceso organizavimo priemonės, raštu uždavė klausimus ieškovei ir Komisijai, į kuriuos buvo atsakyta per nustatytą terminą.
- 32 Ieškovė ir Komisija buvo išklaustytos ir atsakė į Pirmosios instancijos teismo klausimus žodžiu 2005 m. vasario 24 d. vykusiame posėdyje.

33 Ieškovė Pirmosios instancijos teismo prašo:

- pripažinti, kad sumos, kurias ieškovė įvertino kaip jos patirtą žalą, t. y. 2 771 132 eurų už 1997 m., 2 253 060 eurų už 1998 m., 7 190 000 eurų už 1999 m., 7 190 000 eurų už 2000 m. ir 4 399 200 eurų už pirmą 2001 m. ketvirtį, neįskaičius delspinigių, yra teisingos,
- priteisti iš Komisijos sumokėti visą sumą, apimančią pirmiau nurodytas sumas, su valiutos revalvacija susijusias sumas bei delspinigius, apskaičiuotus pagal ieškovės pasiūlytus kriterijus arba pagal bet kokią kitą galimą kriterijų, kuris, Pirmosios instancijos teismo manymu, būtų tinkamesnis,
- priteisti iš Komisijos šios naujos proceso stadijos bylinėjimosi išlaidas.

34 Komisija prašo Pirmosios instancijos teismo nustatyti ieškovei mokėtinas sumas remiantis šiais kriterijais:

- žalos atlyginimas mokėtinas už 1997 m. sausio 1 d.–1998 m. gruodžio 31 d. laikotarpį,
- laikotarpis, į kurį reikia atsižvelgti apskaičiuojant ieškovės referencinį kiekį, yra 1989 ir 1990 metai,

- žalos atlyginimo dydis apskaičiuotinas remiantis negautu pelnu, kurį sudaro skirtumas tarp pajamų, kurias ieškovė būtų gavusi iš bananų prekybos 1997 m. sausio 1 d.–1998 m. gruodžio 31 d. laikotarpiu, jeigu Komisija būtų patenkinusi jos 1997 m. sausio 21 d. prašymą imtis laikino pobūdžio priemonių, ir faktinių pajamų, kurias ji gavo iš prekybos nurodytu laikotarpiu, pridėjus tas, kurias ji gavo arba galėjo gauti iš galimos pakeičiančios veiklos tuo pačiu laikotarpiu,

- papildomi bananų kiekiai, kuriuos ieškovė būtų galėjusi realizuoti, jeigu Komisija būtų patenkinusi jos 1997 m. sausio 21 d. prašymą imtis laikino pobūdžio priemonių, lygūs 13 855,66 tonoms už 1997 metus ir 11 265,30 tonų už 1998 metus,

- taip gautas žalos atlyginimas perskaičiuotinas pagal oficialius Italijos atžvilgiu nustatytus rodiklius, taikomus nurodytam laikotarpiui; prie šios perskaičiuotos sumos bus pridėti delspinigiai, skaičiuojami nuo 2000 m. birželio 8 d. Sprendimo paskelbimo dienos iki sumokėjimo dienos, remiantis oficialia Italijoje galiojančia norma.

Dėl teisės

Pirminės pastabos

- 35 Pirmiausia primintina, kad 1997 m. sausio 21 d. ieškovė, remdamasi EB sutarties 175 straipsniu (dabar – EB 232 straipsnis), paprašė Komisijos, kad pagal Reglamento Nr. 404/93 30 straipsnį jai, kaip B kategorijos ūkio subjektui, išduotinos trečiųjų šalių

ir netradicinių AKR bananų importo licencijos 1997 m. ir paskesniems metams, kol susidarys įprasti jos referenciniai kiekiai, būtų suteiktos remiantis 1988, 1989 ir 1990 m. realizuotų bananų kiekiais.

36 Kaip matyti iš 2000 m. birželio 8 d. Sprendimo 208 punkto, atlygintini nuostoliai susiję su tuo, kad ieškovei buvo suteiktas mažesnis skaičius licencijų, palyginti su tuo, kurį ji būtų gavusi, jeigu būtų teisingai taikytas Reglamento Nr. 404/93 30 straipsnis.

37 Taigi, nors ieškovė ir Komisija sutaria dėl metų, į kuriuos reikia atsižvelgti apskaičiuojant ieškovės referencinį kiekį, reikalingą apskaičiuoti importo licencijų skaičių, kurį ji turėjo papildomai gauti, tačiau jos nesutaria dėl trijų pagrindinių dalykų:

— laikotarpio, už kurį turi būti atlyginta žala,

— bendrų kriterijų, į kuriuos reikia atsižvelgti įvertinant žalą,

— kriterijų, į kuriuos reikia atsižvelgti nustatant infliaciją ir delspinigius.

Dėl metų, į kuriuos reikia atsižvelgti apskaičiuojant referencinį kiekį

Šalių argumentai

- 38 Komisija nurodo, kad laikotarpį, į kurį reikia atsižvelgti apskaičiuojant ieškovės referencinį kiekį, t. y. referencinį laikotarpį, iš esmės turi sudaryti treji metai iki Reglamentu Nr. 404/93 įtvirtinto bendro rinkos organizavimo įsigaliojimo, kurių atžvilgiu buvo prieinami duomenys, t. y. 1989–1991 metų. Tačiau Somalyje prasidėjęs pilietinis karas pateisina tai, kad ieškovės atžvilgiu nebūtų atsižvelgta į 1991 metus. Ji pažymi, kad likęs 1989–1990 m. laikotarpis gali būti apibūdinamas kaip ieškovės įprastos veiklos laikotarpis, nes ieškovė faktiškai pripažino, kad 1988 m. stipriai išaugo jos importas, palyginti su importo vidurkiu. Taigi laikotarpis, į kurį reikia atsižvelgti kaip į referencinį laikotarpį, yra 1989–1990 metai.
- 39 Ieškovė sutinka dėl atlygintinos žalos įvertinimo, užuot rėmusi pagal Reglamento Nr. 404/93 30 straipsnį savo pateiktame prašyme nurodytu trejų 1988–1990 metų laikotarpiu, remtis Komisijos nurodytu referenciniu laikotarpiu.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

- 40 2000 m. birželio 8 d. Sprendime Pirmosios instancijos teismas, pripažindamas, kad Komisijos atsisakymas imtis laikino pobūdžio priemonių pašalinti ieškovės patirtus sunkumus yra neteisėtas, nenurodė, jog Komisija ieškovės atžvilgiu turėjo atsižvelgti būtent į 1988–1990 m. laikotarpį kaip į referencinį laikotarpį, apskaičiuojant

importo licencijų skaičių, kuris ieškovei turėjo būti suteiktas kaip B kategorijos ūkio subjektui.

- 41 Atsižvelgiant į tai, kad, pirma, atitinkami teisės aktai neįpareigoja, jog konkrečiu atveju, koks yra šioje byloje, referencinis laikotarpis būtinai būtų iš naujo nustatytas atsižvelgiant į trejų metų laikotarpį ir, antra, kad ieškovė sutinka dėl neatsižvelgimo į 1988 m., šalių susitarimas gali būti patvirtintas. Taigi laikotarpį, kurio atžvilgiu turi būti apskaičiuojamas ieškovės referencinis kiekis dėl žalos įvertinimo, sudaro dveji metai, t. y. 1988 ir 1990 metai.

Dėl laikotarpio, už kurį turi būti atlyginta žala

Šalių argumentai

- 42 Ieškovė mano, kad su dėl jos prašymo imtis laikino pobūdžio priemonių atmetimu atsiradusia žala susijęs laikotarpis yra 1997 m. sausio 1 d.–2001 m. birželio 30 diena.
- 43 Ieškovė tvirtina, kad nors pagal 1999 m. tvarką buvo panaikintas skirtumas tarp A ir B kategorijos licencijų, trečiųjų šalių bananų importo licencijos, kaip ir pagal ankstesnę tvarką, buvo išduodamos remiantis per referencinį laikotarpį importuotais tradicinių AKR bananų kiekiais. Ji pažymi, kad nustatant Reglamentu Nr. 2362/98 įtvirtintą vieną referencinį kiekį, kuris visuomet buvo apskaičiuojamas remiantis referenciniu 1994–1996 metų laikotarpiu, tarp visų kilmės šalių bananų buvo atsižvelgiama į tradicinius AKR bananus.

- 44 Be to, tai, kad Komisijai išsiųstame 1997 m. sausio 21 d. prašyme ieškovė rėmėsi B kategorijos licencijomis, visiškai netrukdo padaryti išvadą, jog egzistuoja žala, kurią Komisija turi taip pat atlyginti už vėlesnį kaip 1998 m. gruodžio 31 d. laikotarpį. Iš tikrųjų ieškovė pastebi, kad nors šiame prašyme ji paminėjo B kategorijos licencijas, tai ji padarė tik siekdama apibūdinti licencijas, kurios buvo suteiktos remiantis referenciniu kiekiu, sudarytu iš tradicinių AKR bananų importo. Ieškiniu, dėl kurio buvo priimtas 2000 m. birželio 8 d. Sprendimas, ji siekė šių referencinių kiekių pakoregavimo, ir tai Pirmosios instancijos teismas pripažino minėto sprendimo 194 punkto trečiame–penktame sakiniuose.
- 45 Todėl žala, ieškovės nuomone, turi būti atlyginta už visus metus, per kuriuos pagal Bendrijos teisės aktus ji, kaip tradicinis AKR bananų ūkio subjektas, galėjo tikėtis šių įprastų referencinių kiekių, t. y. iki 2001 m. tvarkos įsigaliojimo dienos – 2001 m. sausio 1 dienos. Ši tvarka nustatė naujus referencinių kiekių, naudojamų išduodant trečiųjų šalių arba netradicinių AKR bananų importo licencijas, apskaičiavimo kriterijus, kuriais remiantis ūkio subjekto, pavyzdžiui, ieškovės, atžvilgiu šis apskaičiavimas turėjo būti vykdomas remiantis vien per referencinį laikotarpį, kaip A kategorijos ūkio subjekto, įvykdytu importu.
- 46 Be to, ieškovė patikslina, kad įvertinant su 1999, 2000 m. ir pirmu 2001 m. pusmečiu susijusią žalą reikia atsižvelgti į importą, kurį ji būtų galėjusi įvykdyti 1994–1996 m., jeigu Komisija būtų ėmusi būtinų priemonių, leidžiančių pakeisti somalietiškus bananus, kurių tuo metu nebuvo įmanoma gauti.
- 47 Komisija mano, kad laikotarpis, už kurį ieškovė turi teisę gauti žalos atlyginimą, turi būti apribotas 1997 m. sausio 1 d.–1998 m. gruodžio 31 d. laikotarpiu.

- 48 Ji primena, kad atlygintina žala yra ta, kuri atsirado dėl Komisijos atsisakymo ieškovei pagal Reglamento Nr. 404/93 30 straipsnį suteikti didesnę B kategorijos importo licencijų skaičių, apskaičiuotą remiantis bananų importu, kurį ieškovė įvykdė iki pilietinio karo Somalyje.
- 49 Komisija pastebi, kad 1999 m. sausio 1 d. įsigaliojo svarbi bendros bananų rinkos organizavimo prekybos tvarkos reforma, kuri pirmiausia panaikino importuotojų skirstymą į A, B ir C kategorijas bei įtvirtino bendrą tarifinių kvotų ir tradicinių AKR bananų administravimą. Ji pažymi, kad galiojant 1999 m. tvarkai, ieškovė niekada nepateikė prašymo dėl kokio nors konkretaus palankaus vertinimo, o pagal ankstesnę tvarką, kuri nustojo galioti 1998 m. gruodžio 31 d., paprašytos priemonės negalėjo turėti poveikio taikant naująją tvarką.
- 50 Komisija pažymi, kad nuo 1999 m. sausio 1 d. pats ieškovės prašomų priemonių teisinis pagrindas pasikeitė. Iš tikrųjų, jeigu ieškovė manė esanti ypač nepalankioje padėtyje, ji turėjo iš naujo paprašyti Komisijos imtis atitinkamų priemonių, šiuo atveju – Reglamento Nr. 404/93, iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 1637/98, naujo 20 straipsnio d punkto pagrindu.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

- 51 Reikia konstatuoti, kad Komisija pripažįsta savo pareigą atlyginti žalą, kurią 1997 m. ir 1998 m. ieškovė patyrė dėl to, kad Komisija atsisakė patenkinti jos 1997 m. sausio 21 d. prašymą. Tačiau Komisija ginčija ieškovės reikalavimą šiam atsisakymui priskirti žalą, kurią pastaroji teigia patyrusi 1999 m. tvarkos galiojimo laikotarpiu, t. y. nuo 1999 m. sausio 1 d. iki 2001 m. birželio 30 dienos.

52 Šis ieškovės reikalavimas nepagrįstas.

53 Tiesa, kad 1997 m. sausio 21 d. ieškovės prašymas gali būti aiškinamas taip, jog juo iš esmės siekiama paskirti priemonę, leidžiančią kompetentingoms nacionalinėms institucijoms nustatyti referencinį kiekį, kurio pagrindu ieškovei, kaip B kategorijos ūkio subjektui, būtų išduodamos trečiųjų šalių arba netradicinių AKR bananų importo licencijos, atsižvelgiant į tradicinių AKR bananų kiekius, realizuotus per kitą referencinį laikotarpį nei numatytas taikomuosiuose teisės aktuose.

54 Iš nurodyto prašymo būtent matyti, kad pagal 1993 m. tvarką išduodant importo licencijas naudojamo referencinio 1993 m.–1995 m. laikotarpio pakeitimas 1997 m. buvo pateisinamas dėl trečiųjų šalių ir netradicinių AKR bananų importo licencijų išdavimo ieškovei, atsižvelgiant į per tą patį laikotarpį ypač mažą ieškovės tradicinių AKR bananų importo kiekį, susijusį su Somalyje prasidėjusiu pilietiniu karu, ir į bendrą rinkos organizavimą.

55 Ieškovė prašė atsižvelgti į 1988–1990 metus, kaip į referencinį laikotarpį, „kol susidarys įprasti jos referenciniai kiekiai“, o šio prašymo aplinkybėmis tai reiškia – iki to momento, kai pagal galiojančius teisės aktus numatytą kasmetinį keitimą (žr. 8 ir 9 punktus) referencinį laikotarpį sudarytų tik metai, kuriems nebūdingi ieškovės prašyme nurodyti sunkumai gauti tradicinių AKR bananų.

56 Taigi priemonės, kurių Komisija turėjo imtis patenkindama nurodytą prašymą, turėjo suteikti galimybę taip pat ir 1998 m. atsižvelgti į ieškovės per jos nurodytą laikotarpį realizuotus tradicinių AKR bananų kiekius dėl jai išduotinių B kategorijos

importo licencijų skaičiaus nustatymo. Iš tikrųjų šiems metams atitinkamą referencinį laikotarpį pagal Reglamentą Nr. 1442/93 (1994–1996) ir toliau sudarė – kaip Pirmosios instancijos teismas aiškiai pripažino 2000 m. birželio 8 d. Sprendimo 148 punkto pabaigoje – metai, per kuriuos ieškovė patyrė nurodytų (bananų) gavimo sunkumų.

- 57 Nors 1993 m. tvarka galiojo iki 1999 m., priemonės, kurių Komisija turėjo imtis patenkindama ieškovės prašymą, būtų leidusios tokį patį referencinio laikotarpio pakeitimą ir 1999 metų atžvilgiu, nes referencinį laikotarpį pagal Reglamentus Nr. 404/93 ir Nr. 1442/93, pakeistą vieneriais papildomais metais (1995–1997 m.), būtų sudarę dar ir metai, kuriais buvo patirti nagrinėjami sunkumai (1995 ir 1996 m.).
- 58 Vis dėlto nuo 1999 m. sausio 1 d. 1993 m. tvarka buvo pakeista. Konstatuotina, kad ši reforma 1998 m. gruodžio 31 d. būtų sustabdžiusi priemonių, kurių Komisija turėjo imtis patenkindama 1997 m. sausio 21 d. ieškovės prašymą, galiojimą.
- 59 Tačiau ši išvada negali būti grindžiama, kaip tai daro Komisija, formalia priežastimi, kad Reglamento Nr. 404/93, iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 1637/98, 20 straipsnio d punktas įtvirtino naują teisinį pagrindą laikinojo pobūdžio priemonėms priimti.
- 60 Iš tikrųjų ieškovės padėtis nepatenka į minėto 20 straipsnio d punkto taikymo sritį, nes jos nurodomas konkretus atvejis, t. y. 1994–1996 m. patirti sunkumai gauti tradicinių AKR bananų, nesusijęs su perėjimu nuo 1993 m. tvarkos prie 1999 m. tvarkos. Tačiau, kadangi šis atvejis, susijęs su 1990 m. pabaigoje Somalyje pasidėjusiu pilietiniu karu, buvo tiesioginė bendro rinkos organizavimo įtvirtinimo pasekmė, 1993 m. tvarka iš tikrųjų ieškovei gerokai sumažino ankstesne Italijos tvarka suteiktą

galimybę nepakankamą somalietišių bananų pasiūlą pakeisti kitais tradiciniais AKR bananais (2000 m. birželio 8 d. Sprendimo 140–143 punktai). Šie dėl nacionalinių tvarkų perėjimo prie 1993 m. tvarkos atsiradę sunkumai, taikant 1999 m. tvarką, taip pat buvo susiję su Reglamento Nr. 404/93 30 straipsniu, kurį Reglamentas Nr. 1637/98 ne panaikino, bet pakeitė.

- 61 Priežastys, draudžiančios, kad priemonės, kurių turėjo imtis Komisija patenkindama 1997 m. sausio 21 d. prašymą, liktų galioti ir po 1998 m. gruodžio 31 d., yra esminio pobūdžio ir susijusios su požymiais, kurie, atsižvelgiant į šio prašymo dalyką, gerokai skiria 1999 m. tvarką nuo 1993 m. tvarkos.
- 62 Pagal Reglamento Nr. 2362/98 5 konstatuojamąją dalį „bendras tarifinių kvotų ir tradicinių AKR bananų importo administravimas“ skirtas sudaryti palankias tarptautinės prekybos padidėjimo, lankstesnių prekybos srautų sąlygas ir išvengti nepagrįstų skirtumų. Pagal tą pačią konstatuojamąją dalį tradiciniai ūkio subjektai ir nauji ūkio subjektai turėjo būti apibrėžiami „pagal vienodus kriterijus, nepaisant to, ar jie importuoja iš trečiosios šalies, ar AKR šalies“, tradicinių ūkio subjektų teisės turėjo būti apibrėžtos „remiantis faktiniu importu, nepaisant kilmės bei tiekimo šaltinio“ ir turėjo „leisti bet kokios kilmės importą“; „toks požiūris turėjo atspindėti importo administravimo pagal laikotarpį metodą, nedarant jokių skirstymų pagal skirtingą importo kilmę“.
- 63 Taigi 1999 m. tvarka panaikino Reglamento Nr. 404/93 19 straipsnyje tarifinės kvotos paskirstymo tikslu nustatytą skirtumą tarp A, B ir C kategorijos ūkio subjektų (ir licencijų). 1999 m. tvarka išskyrė tik tradicinius ūkio subjektus, pavyzdžiui, ieškovę (žr. 17 punktą), ir naujus ūkio subjektus.

64 Be to, taikant 1993 m. tvarką referenciniai kiekiai A kategorijos ūkio subjektams buvo apskaičiuojami remiantis per referencinį laikotarpį realizuotais trečiųjų šalių ir netradicinių AKR bananų kiekiais, B kategorijos ūkio subjektams – remiantis per tą patį referencinį laikotarpį realizuotais Bendrijos ir tradicinių AKR bananų kiekiais (žr. 8 punktą), o taikant 1999 m. tvarką Reglamento Nr. 2362/98 4 straipsnyje įtvirtintas „bendras referencinis kiekis“ (žr. 18 punktą) buvo apskaičiuojamas atsižvelgiant į per referencinį laikotarpį atitinkamo ūkio subjekto įvykdytą importą į Bendriją iš visų kilmės šalių, t. y. tradicinių ir netradicinių AKR bei trečiųjų šalių bananų importą (Reglamento Nr. 2362/98 I priedas).

65 Tiesa, nepaisant A, B ir C kategorijų ūkio subjektų ir licencijų panaikinimo bei vieno referencinio kiekio nustatymo, per referencinį laikotarpį įvykdytas tradicinių AKR bananų importas ir toliau, netgi taikant 1999 m. tvarką, turėjo įtakos trečiųjų šalių ir netradicinių AKR bananų importo licencijų, galimų išduoti ieškovei, skaičiui. Taip pat tiesa, kad per visą 1999 m. tvarkos galiojimo laiką referencinis laikotarpis ir toliau buvo 1994–1996 metai (žr. 18 ir 20 punktus), t. y. tas pats trejų metų laikotarpis, kuris sudarė referencinį laikotarpį 1998 m. – paskutiniais 1993 m. tvarkos metais ir kuris dėl Somalyje vykusio pilietinio karo ir bendro rinkos organizavimo nustatymo atsiradusių sunkumų gauti bananų neatspindėjo ieškovės įprasto veiklos tradicinių AKR bananų srityje masto.

66 Tačiau, netgi darant prielaidą, kad nėra visiškai nesuderinama su 1999 m. tvarkos taisyklėmis nustatant ieškovės vieną referencinį kiekį atsižvelgti į 1989 ir 1990 metus, užuot atsižvelgus į 1994–1996 m. laikotarpį, vienintelės šio kiekio dalies, sudarytos iš tradicinių AKR bananų importo, atžvilgiu, tai negalėjo, taikant 1999 m. tvarką, išplaukti iš priemonių, kurias Komisija turėjo priimti pagal 1993 m. tvarką patenkindama 1997 m. sausio 21 d. ieškovės prašymą.

- 67 Iš tikrųjų reikia konstatuoti, kad taikant 1993 m. tvarką per referencinį laikotarpį ūkio subjekto įvykdytas tradicinių AKR bananų importas suteikė jam teisę dalyvauti paskirstant nustatytos (30 %) tarifinės kvotos dalį. Būtent šiomis aplinkybėmis buvo reikalingas 1997 m. sausio 21 d. ieškovės prašyme reikalaujamas laikotarpio pakeitimas.
- 68 Pagal 1999 m. tvarką referenciniai tradicinių AKR bananų kiekiai nebebuvo naudojami apskaičiuojant B kategorijos ūkio subjektams neperžengiant suteiktos 30 % tarifinės kvotos dalies ribų išduotinių trečiųjų šalių arba netradicinių AKR bananų importo licencijų skaičių, kaip tai buvo daroma pagal 1993 m. tvarką, tačiau jie buvo naudojami nustatant vieną referencinį kiekį, bendrai taikomą apskaičiuojant ūkio subjektams išduotinių importo iš visų kilmės šalių licencijų skaičių pagal bendrą tarifinių kvotų ir tradicinių AKR bananų administravimą. Pagal Reglamento Nr. 2362/98 5 konstatuojamąją dalį, taikant 1999 m. tvarką, tradicinių ūkio subjektų teisės turėjo būti ne tik apibrėžtos „remiantis faktiniu importu, nepaisant kilmės bei tiekimo šaltinio“, bet jos turėjo ir „leisti bet kokios kilmės importą“.
- 69 Todėl pagal 1999 m. tvarką per referencinį laikotarpį importuotų tradicinių AKR bananų kiekiai turėjo įtakos ūkio subjektų konkurencijai ne tik paskirstant griežtai apibrėžtą tarifinės kvotos dalį, kaip tai buvo taikant 1993 m. tvarką, bet ir paskirstant visas tarifines kvotas, taip pat tradicines AKR bananų importo licencijas (Reglamento Nr. 2362/98 3, 4 ir 6 straipsniai), o taikant 1993 m. tvarką tradicinių AKR bananų importas nepriklausė nuo turimo referencinio kiekio (Reglamento Nr. 1442/93 14–16 straipsniai).
- 70 Šie esminiai trečiųjų šalių arba netradicinių AKR bananų, ir ypač tradicinių AKR bananų, gavimo sąlygų pakeitimai rodo aiškų tęstinumo tarp 1993 m. ir 1999 m.

tvarkos nebuvimą 1997 m. sausio 21 d. ieškovės prašymo dalyko atžvilgiu. Taigi ieškovės teiginys, pagal kurį, nors pagal 1999 m. tvarką B kategorijos licencijos nebeegzistavo, trečiųjų šalių arba netradicinių AKR bananų licencijų išdavimo mechanizmas toliau galiojo ir iš esmės buvo toks pats, koks galiojo pagal 1993 m. tvarką, yra klaidingas.

71 Priemonės, kurių Komisija turėjo imtis patenkindama 1997 m. sausio 21 d. ieškovės prašymą, negalėjo turėti poveikio po 1998 m. gruodžio 31 dienos. Taikant 1999 m. tvarką referencinio laikotarpio pakeitimas vienintelės vieno referencinio kiekio dalies, t. y. tradicinių AKR bananų importo atžvilgiu, turėjo visiškai skirtingą ir gerokai svarbesnę reikšmę nei ieškovės prašomos priemonės. Toks pakeitimas, netgi darant prielaidą, kad jis galimas 1999 m. tvarkos taikymo aplinkybėmis, buvo galimas tik Komisijai priimant naują sprendimą, kurio ieškovė turėjo prašyti pateikdama naują prašymą pagal specialias šios tvarkos taisykles.

72 Iš to matyti, kad žala, kurią šiuo atveju turi atlyginti Komisija, yra ta, kuri atsirado dėl ieškovei išduoto mažesnio trečiųjų šalių ir netradicinių bananų importo licencijų 1997 ir 1998 metams skaičiaus, palyginti su tuo, kurį ji būtų gavusi šiems metams, jeigu Komisija būtų patenkinusi jos 1997 m. sausio 21 d. prašymą pagal Reglamento Nr. 404/93 30 straipsnį ir leidusi atsižvelgti į 1989 ir 1990 metus kaip į referencinį laikotarpį.

73 Tokia išvada juo labiau pagrįsta, jeigu pripažįstama, kad pagal teismų praktiką ieškinio dėl Bendrijos deliktinės atsakomybės atveju privatūs asmenys gali remtis būsima žala, tik jeigu ji, remiantis esančiomis materialinėmis ir teisinėmis aplinkybėmis, yra pakankamai aiškiai numatoma bei neišvengiama (1976 m. birželio

2 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Kampffmeyer ir kiti prieš Tarybą*, 56/74–60/74, Rink. p. 711, 6–8 punktai).

- 74 Šiomis aplinkybėmis šioje byloje ieškovės pateikto prašymo atlyginti žalą dalykas galėjo būti tik žalos, galinčios atsirasti 1997 m. liepos 17 d. Komisijai priėmus sprendimą pagal pateikiant prašymą galiojusius teisės aktus, t. y. pagal 1993 m. tvarką, atlyginimas. Taigi tariama žala, kurią ieškovė prašo atlyginti už 1999 m. sausio 1 d.–2001 m. birželio 30 d. laikotarpį, bet kuriuo atveju atsirado ne dėl šių teisės aktų, o dėl iš esmės skirtingų teisės aktų, priimtų vėliau nei pareikštas ieškinys, ir kurios požymiai visiškai nebuvo numatomi jį pareiškiant.

Dėl bendrų kriterijų, į kuriuos reikia atsižvelgti įvertinant žalą

Šalių argumentai

- 75 Ieškovė mano, kad Pirmosios instancijos teismas jau 2000 m. birželio 8 d. Sprendimo 194, 195 ir 211 punktuose aiškiai nurodė nuostolių atlyginimo sumos apskaičiavimo kriterijų, būtent remdamasis pačios ieškovės pasiūlytu kriterijumi, t. y. nesuteiktų importo licencijų prekine verte, kuri Komisijos tarnybų pranešime 1998 m. vasario 9 ir 10 d. Tarybos specialaus komiteto „Žemės ūkis“ darbo grupėje „Bananai“ įvertinta 200 eurų už toną. Todėl, ieškovės teigimu, žala turi būti apskaičiuota 200 eurų

padauginus iš tonų, atitinkančių licencijas, kurių ji gavo mažiau, palyginti su tomis, kurias būtų gavusi, jeigu užuot atsižvelgus į 1993–1995 m. laikotarpį 1997 m. vykdytinam importui bei į 1994–1995 metų laikotarpį 1998 m. vykdytinam importui, būtų buvę atsižvelgta į ankstesnį referencinį laikotarpį prieš pilietinį karą.

76 Ieškovė pažymi, kad Pirmosios instancijos teismas negali priteisti atlyginti žalą, jeigu ši žala nėra reali ir jeigu priimant sprendimą jos esmė ir dydis nėra aiškūs (žr. 2003 m. liepos 2d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Hameico Stuttgart ir kiti prieš Tarybą ir Komisiją*, T-99/98, Rink. p. II-2195, 67 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką) ta prasme, kad šią žalą galima bent jau tiksliai įvertinti pagal jau nustatytus kriterijus. Komisija, teigdama, jog 2000 m. birželio 8 d. Sprendime Pirmosios instancijos teismas nenustatė kriterijų, nori klaidingai įtikinti, kad žala yra ne tik neapibrėžta, bet ir neaiški.

77 Ieškovė pažymi, kad nors Pirmosios instancijos teismas 2000 m. birželio 8 d. Sprendime tiesiogiai nenagrinėjo jos pasiūlyto licencijų prekinės vertės kriterijaus pagrįstumo, jis šio kriterijaus nepripažino nepagrįstu arba netinkamu nustatyti žalos dydį. Jeigu jis tai būtų padaręs, minėto sprendimo 195 punkte nebūtų tvirtinęs, kad šis kriterijus leidžia numatyti žalos dydį „pakankamai aiškiai“, ir 211 punkte nebūtų šalims siūlęs, „atsižvelgiant į (ši) sprendimą, susitarti dėl visos nurodomų atlygintinų nuostolių sumos“.

78 Be to, pagrindiniame procese pateiktame triplike ieškovė pastebi, kad Komisija galėjo ginčyti ieškovės pasiūlytą kriterijų, tačiau ji to nepadarė. Todėl Komisija negali ginčyti šio kriterijaus.

- 79 Bet kuriuo atveju ieškovė tvirtina, kad licencijų prekinė vertė yra pagrįstas ir patikimas rodiklis apskaičiuoti žalą šioje byloje. Galiausiai ji primena, kad bananų importo licencijų perdavimas yra aiškiai numatytas Bendrijos teisės aktuose nuo 1993 m. tvarkos galiojimo pradžios (Reglamento Nr. 1442/93 20 straipsnis) ir kad B kategorijos licencijos būtent buvo tos, kurios skirtos prekybai, nes pagal Reglamento Nr. 1442/93 13 straipsnio 3 dalį jų perdavimas nesumažino jokio turėtojo referencinio kiekio ir leido padidinti mažą iš AKR bananų prekybos galimą gauti pelną. Šiuo atžvilgiu ieškovė nurodo 1994 m. spalio 5 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Vokietija prieš Komisiją* (C-280/93, Rink. p. I-4973) 86 punktą. Taigi licencijų perdavimo kaina yra tam tikros pajamos, konkrečiai kalbant, – minimalus pelnas.
- 80 Grįsdama importo licencijų prekinės vertės kriterijaus pagrįstumą, ieškovė primena, kad 2000 m. sausio 27 d. Sprendime *Mulder ir kiti prieš Tarybą ir Komisiją* (C-104/89 ir C-37/90, Rink. p. I-203, 79 punktą) Teisingumo Teismas patvirtino, jog įvertinant žalą galima atsižvelgti į statistinius ir komercinius rodiklius.
- 81 Komisija teigia, kad 2000 m. birželio 8 d. Sprendimas neapibrėžė ieškovei mokėtinos žalos apskaičiavimo kriterijų. Iš tikrųjų į ieškovės siūlomą kriterijų Pirmosios instancijos teismas atsižvelgė tik vertindamas prašymo atlyginti žalą priimtinumą, tačiau jis nepareiškė nuomonės dėl jo tinkamumo. Todėl nebuvo jokio ginčo dėl tokio kriterijaus pagrįstumo.
- 82 Komisija nesutinka, kad mokėtinas žalos atlyginimas gali būti apskaičiuotas pagal hipotetinę importo licencijų prekinę vertę, visiškai neatsižvelgiant į tai, ar nagrinėjamos prekės importuojamos, ar ne. Iš tikrųjų šis rodiklis visiškai nesusijęs su žalą sukėlusiu įvykiu ir su jos faktinėmis pasekmėmis ieškovės padėčiai (1967 m.

liepos 14 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Kampffmeyer ir kiti prieš Komisiją*, 5/66, 7/66 ir 13/66–24/66, Rink. p. 317).

- 83 Ji pažymi, kad ūkio subjekto importo licencijų perdavimas kitam ūkio subjektui praktiškai retai taikomas. Be to, ji primena, kad dėl licencijų perdavimo iš esmės jau pagal 1993 m. tvarką, t. y. pagal Reglamento Nr. 1442/93 13 straipsnį, perduoti kiekiai buvo atskaitomi iš perduodančiojo referencinio kiekio. Komisijos manymu, B kategorijos ūkio subjektams, pavyzdžiui, ieškovei, šis ribojimas nebuvo taikomas, tačiau jų galimybė gauti trečiųjų šalių ir netradicinių AKR bananų importo licencijas priklausė nuo faktinės jų prekybos Bendrijos ir tradiciniais AKR bananais per referencinį laikotarpį.
- 84 Dėl tariamos 200 eurų už toną importo licencijų prekinės vertės, kurią ieškovė nurodė remdamasi Komisijos tarnybų pranešimu 1998 m. vasario 9 ir 10 d. Tarybos specialaus komiteto „Žemės ūkis“ darbo grupėje „Banantai“, Komisija pažymi, kad tai nėra reikšmingas žalos nustatymo rodiklis. Iš tikrųjų visais atvejais į ją negalima atsižvelgti kiekvieno atitinkamo laikotarpio atžvilgiu, nes tai yra su konkrečiu laikotarpiu ir tik su B kategorijos licencijomis susijęs rodiklis, o licencijų kaina skyrėsi atsižvelgiant į bananų kainas. Be to, šio rodiklio šaltinis nebuvo oficialus statistinis ar komercinis dokumentas, nes nebuvo tikrosios importo licencijų rinkos.
- 85 Įvertinant žalą, Komisija siūlo remtis nusistovėjusia teismų praktika, pagal kurią žalos atlyginimu siekiama kiek įmanoma atkurti tokią žalą patyrusio asmens padėtį, kurioje jis būtų, jeigu nebūtų patyręs šios žalos (1994 m. vasario 3 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Grifoni prieš EAEB*, C-308/87, Rink. p. I-341, 40 punktas). Todėl reikia kiek įmanoma atsižvelgti į realią žalą patyrusio asmens padėtį, ypač jeigu žalos atlyginimas yra susijęs su ūkine veikla, kuri pagal savo esmę gali atnešti ne tik pelną,

bet ir nuostolių (1992 m. gegužės 19 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Mulder ir kiti prieš Tarybą ir Komisiją*, C-104/89 ir C-37/90, Rink. p. I-3061, 32–34 punktai ir 1997 m. liepos 11 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Oleifici Italiani prieš Komisiją*, T-267/94, Rink. p. II-1239, 73 ir paskesni punktai).

- 86 Remdamasi minėtu 1992 m. gegužės 19 d. Sprendimu *Mulder ir kiti prieš Tarybą ir Komisiją* (26 punktas) ir minėtu 2000 m. sausio 27 d. Sprendimu *Mulder ir kiti prieš Tarybą ir Komisiją*, Komisija siūlo šioje byloje atsižvelgti į negautą pelną, kurį sudaro pajamų, kurių ieškovė būtų gavusi iš bananų prekybos per atitinkamą laikotarpį (1997 m. sausio 1 d.–1998 m. gruodžio 31 d.), jeigu Komisija būtų patenkinusi jos 1997 m. sausio 21 d. prašymą imtis laikino pobūdžio priemonių, ir faktinių pajamų, kurių ji gavo iš prekybos per nurodytą laikotarpį, pridėjus tas, kurių ji gavo arba galėjo gauti iš galimos papildomos veiklos per tą patį laikotarpį, skirtumas. Įvertinant papildomas pajamas, kurių ieškovė būtų galėjusi gauti per nurodytą laikotarpį, jeigu jos prašymas būtų buvęs patenkinamas, Komisija mano esant protinga atsižvelgti į pelną, kurį ieškovė gavo iš faktiškai per šį laikotarpį įvykdyto bananų importo. Komisija taip pat patikslina, kad jeigu Pirmosios instancijos teismas atsižvelgtų į šį kriterijų, ieškovė turėtų pateikti visus įrodymus, reikalingus tiksliai nustatyti šį pelną.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

— Dėl klausimo, ar 2000 m. birželio 8 d. Sprendimas patvirtino licencijų prekinės vertės kriterijų

- 87 Pirmiausia reikia patikrinti, ar 2000 m. birželio 8 d. Sprendime buvo pripažinta, kad ieškovės nurodytas kriterijus tinkamas nustatant nagrinėjamą žalą šioje byloje.

- 88 Šiuo atveju reikia konstatuoti, kad, kaip tvirtina Komisija, Pirmosios instancijos teismo motyvai dėl importo licencijų prekinės vertės, kaip žalos apskaičiavimo kriterijaus, yra pateikti vertinant ieškinio dėl žalos atlyginimo priimtinumą (2000 m. birželio 8 d. Sprendimo 194 ir 195 punktai).
- 89 Iš 194 ir 195 punktų matyti, kad Pirmosios instancijos teismo tvirtinimas, jog ieškovė pateikė informaciją, leidžiančią pakankamai aiškiai numatyti nurodytos žalos dydį, reiškia, kad ieškovė Pirmosios instancijos teismui pateikė tik informaciją, kurios pagrindu šis galėjo padaryti išvadą, jog nurodytos žalos dydis yra nustatytinas, todėl ieškinys dėl žalos atlyginimo yra priimtinas.
- 90 Analizuodamas ieškinio dėl žalos atlyginimo priimtinumą, Pirmosios instancijos teismas visiškai nepareikšė nuomonės dėl atlygintinos žalos dydžio, o 2000 m. birželio 8 d. Sprendimo 211 punkte tik konstatavo, kad reikia šalims pasiūlyti „atsižvelgiant į (šį sprendimą), susitarti dėl visos nurodomų atlygintinų nuostolių sumos“. Tai reiškia, jog šalys derėdamosi tarpusavyje turėjo atsižvelgti į tai, kad Komisija atsakinga už dėl jos neteisėtų veiksmų, kokie pripažinti sprendime, atsiradusias žalingas pasekmes ir kad ji turi atlyginti visą žalą, jeigu tarp jos ir šių veiksmų yra priežastinis ryšys. Tačiau iš 2000 m. birželio 8 d. Sprendimo 211 punkto negalima daryti išvados, kaip tai daro ieškovė, kad galima remtis Pirmosios instancijos teismo motyvais, pateiktais analizuojant ieškinio priimtinumą, būtent – licencijų prekine verte, kaip žalos dydžio nustatymo kriterijumi.
- 91 Ieškovė klaidingai remiasi minėtu sprendimu *Hameico Stuttgart ir kiti prieš Tarybą ir Komisiją*. Iš tikrųjų šio sprendimo 67 punkte Pirmosios instancijos teismas tik priminė, kad Bendrijos atsakomybė kyla tada, jeigu ieškovas iš tikrųjų patyrė „realią ir negincijamą“ žalą. Tai yra Bendrijos deliktinės atsakomybės sąlyga, kurią konkrečiu atveju Bendrijos teismas gali laikyti patenkinta iš anksto nenagrinėdamas tariamos žalos dydžio, jeigu iš konkrečių bylos aplinkybių matyti, kad žalos buvimas

nekelia abejonų. 2000 m. birželio 8 d. Sprendimo 207 ir 208 punktuose Pirmosios instancijos teismas iš esmės aiškiai pripažino, kad žalingos pasekmės, kurių ieškovė patyrė dėl to, jog Komisija pažeidė Reglamento Nr. 404/93 30 straipsnį, t. y. tokios pasekmės, Pirmosios instancijos teismo nuomone, kad ieškovei buvo suteiktas mažesnis skaičius licencijų, palyginti su tuo, kurį ji būtų gavusi, jeigu teisingai būtų taikytas šis straipsnis, buvo realios. Tai, kad pareiškiant ieškinį šios žalos nebuvo galima tiksliai apskaičiuoti, visiškai nesutrukdė pripažinti žalos buvimo fakto.

- 92 Todėl, nepavykus šalims susitarti, Pirmosios instancijos teismas turi nuspręsti dėl kriterijų, kurie turi būti taikomi įvertinant ieškovės patirtą žalą ir nustatant jos atlyginimo sumą.

— Dėl klausimo, ar Komisija nebeturi teisės ginčyti licencijų prekinės vertės kriterijaus

- 93 Taip pat reikia atmesti ieškovės teiginį, kad šio proceso stadijoje, kuri baigėsi 2000 m. birželio 8 d. Sprendimu, pateiktame triplike Komisijai neginčijus importo licencijų prekinės vertės kriterijaus, kurį ieškovė nurodė dublike, pagrįstumo, ji nebeturi teisės to daryti šioje naujoje proceso stadijoje.

- 94 Šiuo klausimu pakanka priminti, kad ieškovė savo ieškinyje nenurodė kriterijų, į kuriuos reikia atsižvelgti nustatant tariamą žalą. Ji tik nurodė, kad tuo metu buvo neįmanoma nustatyti žalos, kuri tęsėsi, dydžio, todėl paprašė Pirmosios instancijos teismo visų pirma nuspręsti dėl žalos buvimo ir jos įvertinimo klausimą palikti

neteisminiam šalių susitarimui, o nepasiekus tokio susitarimo – Pirmosios instancijos teismui nagrinėjant vėlesnį ieškinį. Tik dublike ir atsakyme į Tarybos pateiktą prieštaravimą, pagal kurį ieškinyje dėl žalos atlyginimo būtų nepriimtinas dėl tikslaus žalos pobūdžio ir dydžio nenurodymo, ieškovė remiasi nesuteiktų importo licencijų prekyne verte.

95 Šiomis ypatingomis aplinkybėmis Komisija nebuvo įpareigota pastabas dėl ieškovės pasiūlyto apskaičiavimo kriterijaus pagrįstumo pateikti triplike tam, kad neprarastų šios savo teisės, o galėjo teisėtai tai padaryti po tarpinio 2000 m. birželio 8 d. Sprendimo priėmimo, būtent žalai įvertinti skirtoje proceso stadijoje.

96 Bet kuriuo atveju Pirmosios instancijos teismas, į kurį buvo kreiptasi įvertinti pareigos atlyginti nuostolius, už kuriuos atsakinga Komisija, apimtį, nėra įpareigotas taikyti ieškovės pasiūlytą mokėtinų sumų nustatymo kriterijų, remdamasis tik tuo, kad konkrečioje rašytinės proceso dalies stadijoje Komisija nepareiškė nuomonės dėl šio kriterijaus pagrįstumo.

— Dėl kriterijų, į kuriuos reikia atsižvelgti apskaičiuojant atlygintą žalą

97 Pagal nusistovėjusią teismo praktiką žalos atlyginimas deliktinės atsakomybės atveju skirtas kiek įmanoma atkurti žalą patyrusio asmens turtinę padėtį (minėto sprendimo *Grifoni prieš EAEB* 40 punktas ir minėto 2000 m. sausio 27 d. Sprendimo *Mulder ir kiti prieš Tarybą ir Komisiją* 51 ir 63 punktai).

- 98 Pagal teismo praktiką ieškovas pirmiausia turi įrodyti patirtą žalą ir, antra, ją sudarančius elementus bei dydį (minėto 2000 m. sausio 27 d. Sprendimo *Mulder ir kiti prieš Tarybą ir Komisiją* 82 punktas).
- 99 Žalos buvimas šioje byloje buvo pripažintas 2000 m. birželio 8 d. Sprendime, kuriame Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad žala atsirado dėl to, jog buvo suteiktas mažesnis skaičius licencijų, palyginti su tuo, kurį ieškovė būtų gavusi, jeigu būtų buvęs patenkintas jos 1997 m. sausio 21 d. prašymas (minėto sprendimo 208 punktas). Taigi ieškovė turi tik įrodyti atskirus šią žalą sudarančius elementus bei jos dydį.
- 100 Šiuo atveju ieškovė prašo žalos atlyginimo, grindžiamo nesuteiktų importo licencijų ekonomiškai lygiaverte išmoka, t. y. metodu, kuris, jos nuomone, leidžia atlyginti tik „tikrus minimalius nuostolius“, atsiradusius dėl prarastų „tikrų pajamų“, kurios lygios šių licencijų perdavimo kainai. Ji nurodo, kad iš tikrųjų šiuo metodu nepakankamai įvertinama bendrai patirta žala, kuri apima, pavyzdžiui, „klientų ir teikimo kanalų praradimą, netgi visišką veiklos nutraukimą“. Be to, pirmą kartą ieškovė šiais elementais rėmėsi tik pastabose dėl Komisijos žalos atlyginimo pasiūlymo ir jie nei detalizuoti, nei įrodyti.
- 101 Šiuo atveju žalos atlyginimas iš esmės turi leisti atkurti ieškovės finansinę padėtį, kokioje ji būtų buvusi, jeigu Komisija nebūtų ėmusi žalą sukėlusius neteisėtus veiksmus. Tam pirmiausia reikia nustatyti papildomą importo licencijų skaičių, kuris būtų išduotas ieškovei pagal sprendimą, kurį turėjo priimti Komisija patenkindama jos 1997 m. sausio 21 d. prašymą ir, antra, atkurti finansinę padėtį, kurioje ieškovė būtų buvusi, jeigu būtų gavusi ir pasinaudojusi šiomis licencijomis.

- 102 Dėl papildomų importo licencijų skaičiaus, remiantis tuo, kas buvo konstatuota 72 punkte, reikia atsižvelgti tik į 1997 ir 1998 metus, nes jie sudaro laikotarpį, už kurį turi būti atlyginta žala.
- 103 Pagal ieškovės skaičiavimą, kurį ji atliko savo pasiūlyme dėl žalos atlyginimo atsižvelgdama į 1989 ir 1990 metus kaip į referencinį laikotarpį, be to, ką ji iš tikrųjų gavo, dar turėjo gauti B kategorijos licencijas 13 855,66 tonoms 1997 metų laikotarpiui ir 11 625,30 tonoms 1998 metams.
- 104 Savo pasiūlyme dėl žalos atlyginimo Komisija, neginčydama ieškovės pateiktų metodo ir duomenų, skirtų apskaičiuoti papildomų licencijų skaičių, nurodė, kad jeigu ji būtų patenkinusi 1997 m. sausio 21 d. ieškovės prašymą, pastaroji, remiantis 1989–1990 m. referenciniu laikotarpiu, būtų gavusi papildomas B kategorijos licencijas 13 855,66 tonoms 1997 m. laikotarpiui ir 11 265,30 tonoms 1998 m. laikotarpiui.
- 105 Abiejų šalių pasiūlymuose duomenų apie papildomas licencijas, kurias ieškovė turėjo gauti 1998 m. (pagal ieškovę – 11 625,30 tonoms, o pagal Komisiją – 11 265,30 tonoms), nesutapimas aiškiai susijęs su ieškovės padaryta skaičiavimo arba rašybos klaida. Iš tikrųjų savo skaičiavime ji nurodo, kad šiems metams ji turėjo gauti licencijas 15 310,39 tonoms, o gavo tik 4 345,092 tonoms. Skirtumas tarp šių kiekių lygus 11 265,298 tonoms, t. y. suapvalintas skaičius, kuris patvirtina Komisijos pateiktus duomenis.
- 106 Reikia konstatuoti, kad jeigu Komisija būtų patenkinusi 1997 m. sausio 21 d. ieškovės prašymą, pastaroji būtų gavusi papildomas B kategorijos licencijas 13 855,66 tonoms 1997 metams ir 11 265,30 tonoms 1998 metams.

107 Dėl ieškovės finansinės padėties, kurioje ji būtų buvusi, jeigu būtų galėjusi panaudoti papildomas licencijas, atkūrimo pažymėtina, kad pagal 1993 m. tvarką B kategorijos importo licencijų turėtojai turėjo dvigubą šių licencijų ekonominio panaudojimo galimybę. Iš tikrųjų jie galėjo ne tik jas panaudoti trečiųjų šalių ir netradicinių AKR bananų importui į Bendriją, bet ir aiškiai pagal Reglamento Nr. 1442/93 13 straipsnį (žr. 10 punktą) perduoti jas kitiems A, B ir C kategorijos ūkio subjektams.

108 Be to, Teisingumo Teismas turėjo galimybę pripažinti šią kitą B kategorijos licencijų ekonominio panaudojimo galimybę pagal 1993 m. tvarką minėtame sprendime *Vokietija prieš Komisiją* (84–86 punktai), kuriame jis pažymėjo, jog „<...> licencijų perdavimo principo praktinė pasekmė buvo ta, kad licencijos turėtojas, užuot pats importavęs ir pardavęs trečiųjų šalių bananus, (galėjo) perduoti savo teisę importuoti kitam ūkio subjektui, kuris pats (norėjo) importuoti“, ir kad „importo licencijų perdavimas suteikė galimybę įvairių kategorijų ūkio subjektams Reglamento (Nr. 1442/93) pagrindu veikti pagal jų komercinius interesus“. Teisingumo Teismas taip pat nurodė, kad „finansinė nauda, kuria šios rūšies pardavimas prireikus (galėjo) suteikti Bendrijos ir tradicinių AKR bananų ūkio subjektams, yra neišvengiama licencijų perdavimo principo pasekmė ir (turi būti) vertinama bendrame Tarybos patvirtintų priemonių, skirtų užtikrinti Bendrijos ir tradicinių AKR produktų srautą, kontekste“. Tokiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas pridūrė, kad „ji (turėjo būti) vertinama kaip priemonė, skirta skatinti konkurencinį ūkio subjektų, prekiaujančių Bendrijos ir AKR bananais, pajėgumą ir palengvinti valstybių narių rinkų integravimą“.

109 Be to, yra aišku, kad faktiškai B kategorijos importo licencijos buvo sandorių rinkoje dalykas.

- 110 Šiuo atžvilgiu ieškovė teisingai remiasi Komisijos atstovo pranešimu 1998 m. vasario 9 ir 10 d. Tarybos specialaus komiteto „Žemės ūkis“ darbo grupėje „Banantai“, pagal kurį B kategorijos importo licencijų kaina tuo metu rinkoje buvo suderėta maždaug 200 eurų už toną.
- 111 Komijos teiginys, pagal kurį ūkio subjektų licencijų perdavimas kitam praktiškai buvo retai taikomas, yra netinkamas, be to, jis paneigiamas Reglamento Nr. 2362/98 4 konstatuojamojoje dalyje esančiu teiginiu, kuriame pati Komisija pažymėjo „didelį neformaliųjų importo dokumentų perleidimų ir perdavimų už atlygį, kurie buvo atliekami paskutiniu Reglamentu <...> Nr. 404/93 nustatytos pradinės tvarkos taikymo laikotarpiu, skaičių“. (Pataisytas vertimas)
- 112 Be to, 83 punkte nurodyti Komisijos argumentai netrukdo remtis licencijų prekine verte kaip ieškovės patirtos žalos įvertinimo kriterijumi. Iš tikrųjų pati Komisija pripažįsta, kad iki 1999 m. tvarkos įsigaliojimo B kategorijos ūkio subjektams, pavyzdžiui, ieškovei, nebuvo taikomas šis referencinių kiekių sumažinimo po licencijų perdavimo mechanizmas, kuris pagal Reglamento Nr. 1442/93 13 straipsnio 3 dalį buvo taikomas tik „A kategorijos ūkio subjektui perdavus teises kitam A ar C kategorijos ūkio subjektui“. Dėl Komisijos primintos aplinkybės, kad B kategorijos ūkio subjektų galimybė gauti trečiųjų šalių ir netradicinių AKR bananų importo licencijas priklauso nuo jų faktiškai realizuotų Bendrijos ir tradicinių AKR bananų per referencinį laikotarpį, reikėtų pažymėti, kad ji visiškai nereikšminga šiame kontekste.
- 113 Dėl Komisijos nurodyto žalos įvertinimo metodo, Teisingumo Teismo taikyto bylose, kuriose buvo priimti minėti sprendimai *Mulder ir kiti prieš Tarybą ir Komisiją*, reikia priminti, kad ieškovai šiose bylose prašė kompensuoti sumą, lygią pelnui, kurį jie būtų galėję gauti, jeigu pasibaigus jų įsipareigojimui pasitraukti iš

rinkos jie būtų galėję iš naujo pradėti tiekti pieną pagal referencinį kiekį, į kurį turėjo teisę ir kuri iš jų buvo atimta pagal taikomus teisės aktus, Teisingumo Teismas pripažintus negaliojančiais. Tačiau institucijos atsakovės siūlė Bendrijos ieškovams mokėtiną žalos atlyginimą apskaičiuoti remiantis kiekvienam iš jų sumokėta išmoka už pasitraukimą iš rinkos. Ši priemoka, pieno sektoriuje įtvirtinta 1977 m. kovo 17 d. Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 1078/77, nustatančiu priemokų už pasitraukimą iš pieno ir pieno produktų rinkos ir už melžiamų bandų pakeitimą sistemą (OL L 131, p. 1), buvo suteikiama gamintojams, kurie įsipareigojo neprekiuoti savo produktais penkerius metus, ir ji buvo nustatyta tokio dydžio, kuris leido ją laikyti „tam tikra kompensacija už pajamų iš prekybos nagrinėjamais produktais praradimą“ (trečia nurodyto reglamento konstatuojamoji dalis). (Neoficialus vertimas)

- 114 Teisingumo Teismas minėtame 1992 m. gegužės 19 d. Sprendime *Mulder ir kiti prieš Tarybą ir Komisiją* (26 punktas) nusprendė, kad „kiek tai susiję su Bendrijos mokėtinės žalos atlyginimo dydžiu ir išskyrus skirtingą vertinimą pateisinančias ypatingas aplinkybes, reikia atsižvelgti į negautą pelną, kurį sudaro skirtumas tarp, pirma, pajamų, kurių įprastomis aplinkybėmis ieškovai būtų gavę iš pieno tiekimo, jeigu (atitinkamu) laikotarpiu jiems būtų suteikti referenciniai kiekiai, į kuriuos jie turėjo teisę, ir, antra, pajamų, kurių jie iš tikrųjų gavo iš pieno tiekimo per šį laikotarpį netaikant jokio referencinio kiekio, pridėjus tas, kurių jie gavo arba galėjo gauti iš galimos papildomos veiklos per tą patį laikotarpį“.

- 115 Taigi Teisingumo Teismas taikė ieškovų pasiūlytą metodą, grindžiamą tariamos situacijos, kurioje jie būtų buvę, jeigu būtų tiekę pieną pagal referencinius kiekius, į kuriuos jie turėjo teisę, atkūrimu, patikslindamas ir apibrėždamas jį. Vis dėlto Teisingumo Teismas pripažino, kad gali egzistuoti ypatingos aplinkybės, pateisinančios skirtingą kriterijų, į kuriuos reikia atsižvelgti įvertinant žalą, vertinimą,

tačiau atmetė ieškovų negauto pelno apskaičiavimo kriterijų, grindžiamą priemokos už pasitraukimą iš rinkos suma, motyvuodamas tuo, kad „ši priemoka yra atlygis už įsipareigojimą pasitraukti iš rinkos ir neturi jokio ryšio su ieškovų patirta žala“ (minėto 1992 m. gegužės 19 d. Sprendimo *Mulder ir kiti prieš Tarybą ir Komisiją* 34 punktas).

116 Nors priemoka už pasitraukimą iš rinkos neturėjo jokio realaus ryšio su pelnu, kurį ieškovai bylose, kuriose priimti minėti sprendimai *Mulder ir kiti prieš Tarybą ir Komisiją*, galėjo gauti, jeigu iš jų nebūtų neteisėtai atimta teisė į jų referencinį kiekį, iš 107–111 punktuose pateiktų motyvų išplaukia, kad šiuo atveju darytina kita išvada dėl ieškovei nesuteiktų importo licencijų prekinės vertės. Iš tikrųjų ši vertė yra ne administraciniu būdu nustatyta fiksuota suma, skirta ūkio subjektams suteikti „tam tikrą kompensaciją už pajamų iš prekybos nagrinėjamaais produktais praradimą“, kaip tai buvo išmokos už pasitraukimą iš rinkos pieno sektoriuje atveju, o tik komercinio pobūdžio rodiklis, suinteresuotų ūkio subjektų nustatytas pagal pasiūlos ir paklausos principus, ir todėl laikomas bent jau apytiksliai atspindinčiu parduotų licencijų, kurios suteikė galimybę užsiimti ūkine veikla privilegijuotomis sąlygomis, ekonominę vertę.

117 Vis dėlto įmanoma, kad ieškovės finansinė padėtis skirtųsi pagal tai, kaip jis faktiškai pasirinktų panaudoti licencijas. Licencijų perdavimas būtų suteikęs tam tikrų pajamų, o bananų importas ir prekyba ieškovei būtų sukėlę neatsiejamų nuo kiekvienos komercinės veiklos pasekmių, t. y. galimybę gauti pelną, tam tikrais atvejais netgi viršijantį gautiną pelną už licencijų perdavimą, bet taip pat galimus administravimo nuostolius, visų pirma atsižvelgiant į situaciją rinkoje ir įmonės ekonominį veiksmingumą.

118 Ieškovės patirtos žalos įvertinimas remiantis jos licencijų panaudojimo importo ir prekybos tikslais prielaida ir taikant Teisingumo Teismo bylose, kuriose buvo priimti

minėti sprendimai *Mulder ir kiti prieš Tarybą ir Komisiją*, naudotą metodą, vis dėlto netaikytinas. Atliekant šį įvertinimą, kuris iš esmės yra hipotetinis ekonominės veiklos vertinimas (šiuo klausimu žr. minėto 2000 m. sausio 27 d. Sprendimo *Mulder ir kiti prieš Tarybą ir Komisiją* 79 ir 84 punktus), be to, kad jis sudėtingas ir lėtintų ieškovės turto atkūrimą, visais atvejais būtų pasiektas tik apytikslis rezultatas. Be to, Komisijos siūlomas papildomų pajamų, kurių ieškovė būtų gavusi, jeigu jos prašymas būtų buvęs patenkintas, įvertinimas – grindžiamas grynojo pelno, kurį ieškovė gavo iš faktiškai įvykdyto bananų importo per 1997–1998 metų laikotarpį, taikymo nesuteiktose licencijose nurodytų bananų kiekių atžvilgiu – netinkamas šioje byloje, nes neabejotina, kad šį pelną paveikė tai, jog ieškovės trečiųjų šalių ir netradicinių AKR bananų prekybos veiklos mastas šiuo laikotarpiu buvo labai mažas, palyginti su tuo, kurį ji būtų galėjusi pasiekti importo ir prekybos tikslais panaudodama papildomas licencijas, kurios jai būtų suteiktos patenkinus jos 1997 m. sausio 21 d. prašymą.

- 119 Darytina išvada, kad žalos įvertinimo metodas, grindžiamas licencijų perdavimo prielaida, yra ekonomiškai pagrįstas, nes jam būdingi visi akivaizdūs paprastumo, greitumo ir patikimumo kriterijai. Todėl jis gali būti patvirtintas su sąlyga, kad bus išnagrinėta pateikta informacija apie nesuteiktų licencijų prekinę vertę.

— Dėl informacijos apie nesuteiktų licencijų prekinę vertę ir žalos įvertinimo

- 120 Ieškovė Pirmosios instancijos teismo prašo nustatyti žalą atsižvelgiant į 200 eurų už toną vertę, B kategorijos importo licencijų atžvilgiu nurodytą Komisijos atstovo

pranešime 1998 m. vasario 9 ir 10 d. Tarybos specialaus komiteto „Žemės ūkis“ darbo grupėje „Bananai“.

121 Iš šio pranešimo, kurį ieškovė pateikė tripliko priede, matyti, kad šis rodiklis atspindi apytikslę B kategorijos importo licencijų kainą, buvusią šio pranešimo pateikimo metu, t. y. 1998 m. vasario mėnesio pradžioje.

122 Komisijos pažymėta aplinkybė, kad šio rodiklio šaltinis nėra oficialus statistinis ar komercinis dokumentas, nepašalina jo pagrįstumo. Primintina, kad pagal EB 288 straipsnio antrąją pastraipą žalos atlyginimo sumos turi būti nustatomos pagal valstybių narių bendruosius teisės principus deliktinės atsakomybės srityje ir kad, kiek tai susiję su nuostolių įrodinėjimo klausimu, šiai teisei paprastai būdinga teismo diskrecija įvertinti visus jam pateiktus įrodymus (1982 m. spalio 6 d. Sprendimo *Interquell Stärke-Chemie prieš Tarybą ir Komisiją*, 261/78, Rink. p. 3271, 11 punktas). 200 eurų vertę nurodė pačios Komisijos tarnybos ir ji jos neginčija savo rašytiniuose pareiškimuose. Todėl reikia į ją atsižvelgti įvertinant žalą šioje byloje.

123 Tačiau, kadangi šis rodiklis nėra B kategorijos licencijų vertės vidurkis per visą laikotarpį, už kurį turi būti atlyginta žala, t. y. 1997 ir 1998 metai, ir atsižvelgdamas į Komisijos teiginius, kad importo licencijų prekinė vertė priklauso nuo bananų kainų svyravimo, kurių neginčija ieškovė, Pirmosios instancijos teismas, taikydamas proceso organizavimo priemonės, paprašė ieškovės pateikti pagrindžiančius dokumentus – informaciją apie B kategorijos licencijų prekinės vertės kitimą šiuo laikotarpiu.

124 Patenkindama šį prašymą ieškovė pateikė 19 sąskaitų faktūrų, susijusių su B kategorijos licencijų perdavimo sandoriais, sudarytais Bendrijos teritorijoje tarp trečiųjų įmonių 1997 m. gruodžio 31 d.–1998 m. spalio 20 d. laikotarpiu. Iš šių sąskaitų faktūrų, neginčijamų Komisijos, matyti, kad kaina, už kurią šios licencijos buvo perduotos šių sandorių atveju, išskyrus vieną išimtį, yra per 200 eurų už toną ir kad daugeliu atvejų ji siekė 289 eurus už toną.

125 Posėdyje Komisija pažymėjo, kad individualių perdavimų, kokie yra patvirtinti ieškovės pateiktomis sąskaitomis faktūromis, atvejais praktikuojama kaina nėra objektyvus rodiklis, nes ji galėjo kisti dėl aplinkybių, ir būtent – dėl tarifinių kvotų poreikio, kurį perdavėjai galėjo turėti dėl licencijų. Šis prieštaravimas yra kritikuotinas. Aišku, kad individualaus sandorio atveju taikoma kaina negali būti laikoma parduotos prekės rinkos vertės rodikliu. Vis dėlto ši vertė išplaukia iš individualių sandorių atvejais taikomų kainų vidurkio, remiantis, be abejo, ilgesniu rinkos stebėjimu nei tas, kurį Komisijos tarnybos galėjo atlikti 1998 m. vasario 9 ir 10 d. Tarybos specialaus komiteto „Žemės ūkis“ darbo grupėje „Banantai“, t. y. apytikslė B kategorijos licencijų vertė, lygi 200 eurams už toną šiuo laikotarpiu. Įvairių sandorių, kurie susiję su ieškovės pateiktomis sąskaitomis faktūromis, atveju taikomos kainos yra svarbūs, tikslūs ir suderinti rodikliai, nes B kategorijos licencijų prekinė vertė 1998 m. nesumažėjo, palyginti su 1998 m. vasario mėn. Komisijos tarnybų konstatuota verte. Savo ruožtu Komisija nepateikė jokie priešingo įrodymo. Be to, „dolerinių“ bananų didmeninės prekybos Europos Sąjungoje kainos kitimo kreivė, sudaryta Komisijos tarnybų ir pridėta prie Komisijos pasiūlymo dėl žalos atlyginimo, rodo, kad pateikiant 120 punkte nurodytą pranešimą ši kaina, kuri, Komisijos nuomone, darė įtaką B kategorijos licencijų prekinėi vertei, buvo 1 doleris už kilogramą ir kad 1998 m. ji apytiksliai buvo šio dydžio, todėl negalima teigti, jog šio pranešimo metu ji smarkiai viršijo 1998 m. vidurkį.

- 126 Šiomis aplinkybėmis Pirmosios instancijos teismas mano, kad nors ieškovės pateiktuose dokumentuose esantys rodikliai, atsižvelgiant į jų patvirtintą licencijų perdavimo kainos svyravimą, negali būti laikomi leidžiančiais apskaičiuoti tikslų žalos dydį, vis dėlto jie yra pakankamai patikimi ir svarbūs padaryti išvadą, kad ieškovės nurodyta 200 eurų už toną vertė yra pagrįstas ir priimtinas apytikslis B kategorijos licencijų vidutinės vertės 1998 m. dydis.
- 127 Dėl 1997 m. ieškovė pateikė 1997 m. gruodžio 31 dienos sąskaitą faktūrą, kurioje nurodyta B kategorijos licencijų perdavimo kaina, lygi 274 eurams už toną, ir nurodė, kad sandorio, susijusio su faktiniu bananų importu 1997 m. rugpjūčio mėn., atveju naudotų B kategorijos licencijų vertė yra apie 172 eurai už toną.
- 128 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, ieškovės patirta žala, remiantis *ex aequo* ir *bono* įvertinimu, gali būti laikoma iš esmės lygi 5 024 192 eurams, t. y. 2 771 132 eurai (13 855,66 x 200) už 1997 metus ir 2 253 060 eurų (11 265,30 x 200) už 1998 metus.

Dėl infliacijos ir delspinigių

Šalių argumentai

- 129 Ieškovė mano, kad reikia atsižvelgti į infliaciją ir todėl perskaičiuoti mokėtinas sumas remiantis kiekvienu laikotarpiu pagal Italijoje nacionaliniu lygmeniu dėl ekonominės statistikos Centrinio statistikos instituto (*Istituto centrale di statistica*) nustatytus koeficientus, nes ieškovės buveinė yra Italijoje.

- 130 I iš naujo įvertintą kiekvienų metų sumą turi būti įskaitomi delspinigiai, skaičiuojami nuo žalą sukėlusio įvykio dienos. Kiekvieniems metams delspinigiai turi būti skaičiuojami nuo sausio 1 d., jeigu ūkio subjektai iki kiekvienų metų pradžios žinojo jiems priklausančių licencijų skaičių ir galėjo planuoti jų naudojimą.
- 131 Ieškovė pastebi, kad valiutos revalvacijos ir delspinigių kriterijų taikymas kartu yra pagrįstas, nes šie du žalos atlyginimo veiksniai atlieka skirtingas funkcijas. Valiutos revalvacija skirta nuo žalos žalą patyrusiam asmeniui sudaryti tokias sąlygas, kokios būtų buvusios, jeigu nebūtų atsitikęs žalą sukėlęs įvykis, o delspinigiai – kompensuoti vėlavimą suteikti tai, kas priklauso žalą patyrusiam asmeniui.
- 132 Dėl delspinigiams taikytinos palūkanų normos ieškovė teigia, kad laikotarpiui iki 1999 m. sausio 1 d., kai nebuvo Europos centrinio banko (ECB) nustatytos referencinės normos pagrindinėms refinansavimo operacijoms, reikia taikyti Italijoje galiojančią įstatymu nustatytą palūkanų normą, t. y. 5 % normą 1997 m. ir 1998 metams. Nuo 1999 m. sausio 1 d. reikia taikyti ECB refinansavimo normą pridėjus septynis procento punktus, remiantis 2000 m. birželio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/35/EB dėl kovos su pavėluotu mokėjimu komerciniuose sandoriuose (JO L 200, p. 35) 3 straipsnio 1 dalies d punktu, kuris taikomas šioje byloje tiek, kiek reikia atlyginti ūkio subjekto patirtą žalą, atsiradusią dėl likvidumo trūkumo (2001 m. spalio 10 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Corus UK prieš Komisiją*, T-171/99, Rink. p. II-2967, 64 punktas).
- 133 Tuo atveju, jeigu nebūtų paisoma jos pasiūlymo atsižvelgti kartu ir į pradinį atskaitos tašką, ir delspinigiams taikytiną palūkanų normą, ieškovė papildomai siūlo du alternatyvius sprendimus: taikyti Italijoje galiojančią įstatymu nustatytą palūkanų

normą perskaičiuotoms sumoms už kiekvienus metus, skaičiuojant nuo 1997 m. iki sumokėjimo dienos, arba apskaičiuoti palūkanas nuo visos perskaičiuotos sumos nuo (2000 m. birželio 8 d.) tarpinio sprendimo paskelbimo dienos, tačiau taikant ECB normą pridėjus septynis punktus.

- 134 Komisija tvirtina, kad turi būti atsižvelgiama į infliaciją ir kad mokėtinos sumos turi būti perskaičiuotos remiantis oficialiais Italijai nustatytais rodikliais, nes ieškovė užsiėmė veikla Italijos rinkoje. Perskaičiuojama nuo žalą sukėlusio įvykio atsiradimo iki tarpinio sprendimo, pripažįstančio Bendrijos deliktinę atsakomybę, paskelbimo dienos.
- 135 Nuo šios datos, o ne nuo žalą sukėlusio įvykio atsiradimo, iki sumokėjimo dienos turi būti priskaičiuoti delspinigiai nuo perskaičiuotos sumos (minėto sprendimo *Grifoni prieš EAEB* 43 punktas). Šiuo atžvilgiu Komisija primena, kad pagal nusistovėjusią teismų praktiką pareiga sumokėti delspinigių gali būti taikoma tik su sąlyga, kad pagrindinio skolinio reikalavimo suma yra aiški arba bent jau ji gali būti nustatyta remiantis objektyviais kriterijais (1986 m. rugsėjo 30 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Amman ir kiti prieš Tarybą*, 174/83, Rink. p. 2647; 1992 m. vasario 26 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Brazzelli ir kiti prieš Komisiją*, T-17/89, T-21/89 ir T-25/89, Rink. p. II-293, 24 punktas)
- 136 Dėl delspinigių Komisija mano, kad visam atitinkamam laikotarpiui reikia taikyti Italijoje galiojančią įstatymu nustatytą palūkanų normą. Iš tikrųjų pagal Direktyvos 2000/35 13 konstatuojamąją į ši direktyva netaikoma mokėjimams, kompensuojantiems padarytą žalą.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

- 137 Dėl infliacijos konstatuotina, jog ieškovė ir Komisija sutinka dėl to, kad turi būti atsižvelgiama į valiutos revalvaciją ir kad ji turi būti apskaičiuojama taikant oficialiuosius statistikos rodiklius Italijos atžvilgiu.
- 138 Iš teismų praktikos matyti, kad deliktinės atsakomybės atveju žalos atlyginimu siekiama kiek įmanoma atkurti žalą patyrusio asmens turtinę padėtį. Todėl kai deliktinės atsakomybės sąlygos patenkinamos, nepalankios pasekmės, atsiradusios nuo žalą sukėlusio įvykio iki jos atlyginimo dienos, negali būti ignoruojamos tiek, kiek reikia atsižvelgti į infliaciją (žr. minėto sprendimo *Grifoni prieš EAEB* 40 punktą ir minėto 2000 m. sausio 27 d. Sprendimo *Mulder ir kiti prieš Tarybą ir Komisiją* 51 punktą).
- 139 Taigi šioje byloje apskaičiuojant žalos atlyginimo dydį reikia atsižvelgti į infliaciją nuo žalą sukėlusio įvykio atsiradimo dienos, remiantis oficialiais Italijos nacionalinės kompetentingos institucijos parengtais duomenimis.
- 140 Dėl valiutos revalvacijos atskaitos taško reikia atsižvelgti į tai, kad ieškovė, jeigu Komisija būtų patenkinusi jos 1997 m. sausio 21 d. prašymą, būtų gavusi savo licencijas tam tikriems laikotarpiams. Primintina, kad pagal 1993 m. tvarką importo licencijos buvo išduodamos kas ketvirtį. Pagal Reglamento Nr. 1442/93, iš dalies pakeisto 1996 m. gegužės 14 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 875/96 (OL L 118, p. 14), 11 straipsnį importo licencijos kitam ketvirčiui buvo išduodamos ne vėliau kaip kiekvieno ketvirčio paskutinio mėnesio 23 dieną.

- 141 Taigi kiekvienos nesuteiktų licencijų dalies atžvilgiu reikia remtis būtent šiomis datomis, t. y. žalos atsiradimo datomis, nuo kurių kiekvienos licencijų dalies atžvilgiu 200 eurų už toną pagrindu turi būti apskaičiuojama valiutos revalvacija.
- 142 Dėl datos, iki kurios skaičiuojama valiutos revalvacija, reikėtų pažymėti, kad ji turi būti įvertinta tuo pačiu metu, kaip ir momentas, nuo kurio pradedami skaičiuoti delspinigiai.
- 143 Pagal Teisingumo Teismo praktiką žalos atlyginimas turi apimti delspinigius, skaičiuojamus nuo sprendimo, pripažįstančio pareigą atlyginti žalą, paskelbimo dienos (1979 m. spalio 4 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Dumortier ir kiti prieš Tarybą*, 64/76 ir 113/76, 167/78 ir 239/78, 27/79, 28/79 ir 45/79, Rink. p. 3091, 25 punktas; minėto 1992 m. gegužės 19 d. Sprendimo *Mulder ir kiti prieš Tarybą ir Komisiją* 35 punktas). Šuo atveju Komisijos pareiga atlyginti ieškovės patirtą žalą konstatuota tarpiniu 2000 m. birželio 8 d. Sprendimu.
- 144 Tačiau minėto sprendimo paskelbimo dieną pagrindinio skolinio reikalavimo suma nebuvo nei aiški, nei nustatyta pagal objektyvius kriterijus (žr. 87–92 punktus), todėl delspinigiai turi būti skaičiuojami ne nuo šios datos, bet nuo šio sprendimo dėl žalos mokėjimo paskelbimo dienos iki visiško jos atlyginimo dienos, ir tik tuo atveju, jeigu vėluojama tai padaryti (žr. 135 punkte nurodytą teismų praktiką bei generalinio advokato G. Tesauro išvados byloje, kurioje buvo priimtas minėtas sprendimas *Grifoni prieš EAEB*, Rink. p. I-343, 24 punktą).
- 145 Iš to išplaukia, kad su ieškovei mokėtina žala susijusi valiutos revalvacija turi būti skaičiuojama ne iki 2000 m. birželio 8 d. Sprendimo paskelbimo, o iki šio sprendimo paskelbimo dienos.

- 146 Prie atsižvelgiant į infliaciją perskaičiuotos žalos atlyginimo sumos pridedami delspinigiai, skaičiuojami nuo šio sprendimo paskelbimo dienos iki visiško sumokėjimo. Taikytina palūkanų norma apskaičiuojama remiantis ECB pagrindinėms refinansavimo operacijoms nustatyta norma, taikoma nagrinėjamam laikotarpiui, pridėjus du punktus.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 147 Pagal Procedūros reglamento 87 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to prašė. Pagal šio reglamento 87 straipsnio 3 dalį, jeigu kiekvienos šalies dalis reikalavimų atmetama, Pirmosios instancijos teismas gali paskirstyti išlaidas šalims arba nurodyti kiekvienai padengti savo išlaidas. Galiausiai pagal Procedūros reglamento 87 straipsnio 4 dalies pirmąją pastraipą į bylą įstojusios valstybės narės pačios padengia savo išlaidas.
- 148 Primintina, kad bylinėjimosi šioje instancijoje išlaidų klausimas buvo išspręstas tarpiniame 2000 m. birželio 8 d. Sprendime (žr. 23 punktą).
- 149 Ši byla nėra naujas procesas, o tąsa bylos T-260/97, kurioje priimtas 2000 m. birželio 8 d. Sprendimas, kuriuo buvo priteista iš Komisijos ir Tarybos atitinkamai 90 % ir 10 % šios bylos bylinėjimosi išlaidų (žr. rezoliucinės dalies 7 ir 8 punktus). Reikia patvirtinti šį paskirstymą šioje proceso stadijoje, vykusioje po šio sprendimo priėmimo, ir juo remiantis priteisti iš Komisijos ir Tarybos atitinkamai 90 % ir 10 % bylinėjimosi nurodytoje stadijoje išlaidų.

150 Prancūzijos Respublika, įstojusi į bylą šalis, padengia savo bylinėjimosi išlaidas.

Remdamasis šiais motyvais,

PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMAS (ketvirtoji kolegija)

nusprendžia:

- 1. Priteisti iš Komisijos ieškovei 5 024 192 eurus žalai atlyginti.**
- 2. Šis žalos atlyginimas perskaičiuojamas remiantis šio sprendimo 139–141 ir 145 punktuose nurodytais kriterijais.**
- 3. Prie atsižvelgiant į infliaciją perskaičiuotos žalos atlyginimo sumos pridedami delspinigiai, skaičiuojami nuo šio sprendimo paskelbimo iki visiško sumokėjimo dienos. Taikytina palūkanų norma apskaičiuojama remiantis ECB pagrindinėms refinansavimo operacijoms nustatyta norma, taikoma nagrinėjamam laikotarpiui, pridėjus du punktus.**

4. Priteisti iš Komisijos 90 % bylinėjimosi šio proceso stadijoje, vykusioje po 2000 m. birželio 8 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Camar ir Tico prieš Komisiją ir Tarybą* (T-79/96, T-260/97 ir T-117/98, Rink. p. II-2193), išlaidų.
5. Priteisti iš Tarybos 10 % bylinėjimosi šio proceso stadijoje, vykusioje po 2000 m. birželio 8 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Camar ir Tico prieš Komisiją ir Tarybą* (T-79/96, T-260/97 ir T-117/98, Rink. p. II-2193), išlaidų.
6. Prancūzijos Respublika padengia savo bylinėjimosi išlaidas.

Legal

Mengozzi

Wiszniewska-Białecka

Paskelbta 2005 m. liepos 13 d. viešame posėdyje Liuksemburge

Kancleris

Pirmininkas

H. Jung

H. Legal